

Diagnostiek bij klanten met fysieke beperkingen en/of chronische pijn

Screening

Vooraleer een trajectplan kan worden uitgestippeld, is bijkomend aan de gespreksinformatie uit het intakegesprek soms nood aan enige diagnostiek bij klanten met fysieke klachten en/of chronische pijn. We merken hierbij - aansluitend op ons bio-psycho-sociaal kader - op dat 'diagnostiek' dan ook een stuk verder gaat dan een inschatting van iemands fysieke capaciteiten. Om een antwoord te bieden op de vraagstelling wat een haalbaar jobdoelwit is binnen iemands traject richting tewerkstelling, dienen we naast de fysieke component immers ook de link te leggen naar de sociale en psychologische factoren.

Niet alleen geeft diagnostiek de bemiddelaar een beter zicht op de in standhoudende of versterkende psychologische en sociale factoren, maar is de bespreking van de uitgevoerde diagnostiek met de klant ook een belangrijke stap in het traject. Het bespreken van de vragenlijsten kan het inzicht in het eigen functioneren verhogen en de betrokkenheid van de klant versterken. Dit kan ook de motivatie voor de (huiswerk)opdrachten in positieve zin beïnvloeden.

Tips voor begeleiders

- Vraag expliciet aan de klant of deze in het kader van vorige behandeling (bijv. in de pijnkliniek) reeds vragenlijsten of tests heeft doorlopen. Vermijd dat de klant twee keer dezelfde vragenlijst dient in te vullen, tenzij hiervoor een duidelijke reden bestaat.
- Benadruk naar de klant toe dat het doel van deze vragenlijsten erin bestaat uw begeleiding zo goed mogelijk te laten aansluiten bij de persoonlijke situatie van de klant en diens noden.

Medefinanciering door:

Selectie vragenlijsten

Er wordt naar gestreefd om de klant niet te overladen met diverse vragenlijsten (een ruim arsenaal aan vragenlijsten is immers beschikbaar!). Deze fiche wil hieraan tegemoetkomen door een selectie van vragenlijsten voor te stellen die kunnen worden ingezet door de bemiddelaar bij deze doelgroep (screening):

- Avoidance Endurance vragenlijst

Deze vragenlijst ondersteunt bij het herkennen van dynamieken die kunnen spelen bij klanten met chronische pijn en/of fysieke beperkingen en brengt zowel de vermijdende dynamiek als de persisterende dynamiek in kaart.

- Readiness for return to work scale

Dit is een instrument dat peilt naar de veranderingsbereidheid. Het is gebaseerd op de veranderingscirkel van Prochaska & DiClemente & toont a.d.h.v. de antwoorden van de klant in welke fase hij/zij zich bevindt. Dit instrument kan helpen om deze fase bespreekbaar te maken.

- Vragenlijst Arbeidsre-integratie (VAR)

De Vragenlijst ArbeidsRe-integratie (VAR) is een vragenlijst waarmee de belangrijkste psychosociale factoren worden gemeten die bijdragen aan het vertragen van herstel en stagneren van de werkhervatting. De lijst telt 78 items verdeeld over acht schalen, te weten : 'Distress', 'Klachteninterferentie/ziektegedrag', 'Werkdruk', 'Arbeidsonvrede', 'Weinig regelmogelijkheden', 'Vermijding/onzekerheid', 'Perfectionisme/ijverigheid' en 'Belastende thuissituatie'.

- Zelf-effectiviteit mbt pijn

Eigen-effectiviteit t.a.v. pijn is de verwachting met de pijnklachten te kunnen omgaan op de verschillende vlakken vermeld in de schaal.

- Vragenlijst RAND 36

Deze vragenlijst peilt naar de algemene gezondheidstoestand en functioneren als gevolg van fysieke en/of emotionele beperkingen. De schaal omvat verschillende subschalen gaande van pijn, vitaliteit tot rolbeperkingen vanwege fysieke problemen,

rolbeperkingen vanwege emotionele problemen.

- Pain Disability Index

De klant geeft op 7 domeinen (sociale activiteit, seksualiteit, beroep, verzorging, ...) aan hoeveel pijn hij ervaart.

De selectie van vragenlijsten is bewust beknopt behouden, maar meet wel de pijnintensiteit en gevolgen van de pijn- of fysieke problematiek, maar ook de belangrijkste psychosociale factoren die bijdragen aan het vertragen van het herstel en het stagneren van de werkhervatting en het identificeren van probleemgebieden.

Aanvullend aan de screeningsbundel wordt geadviseerd de opdracht pijn-gevolgenmodel in te zetten bij klanten waarbij sprake is van chronische pijn. Indien enkel sprake van fysieke beperkingen (zonder pijn) kan deze opdracht worden aangepast naar gevolgen van de fysieke beperking(en).

Met deze screeningsbundel wordt beoogd de impact van pijn en/of fysieke beperkingen na te gaan op verschillende levensdomeinen van de klant. Aansluitend op het motivationele stadium van gedragsverandering en de noden van de klant, wordt de gewenste intensiteit van de begeleiding met de klant besproken & kan worden nagegaan of aanvullende diagnostiek noodzakelijk is.

Wanneer gekozen wordt voor bijkomende diagnostiek, kan afhankelijk van de problematiek en de vraag, gekozen worden voor een aantal instrumenten.

Afhankelijk van de problematiek en vraag

We merken op dat op de website www.meetinstrumentenzorg.nl de link wordt gelegd tussen de vragenlijst en de ICF categorie die deze in kaart brengt.

a) Vragenlijsten rond psychische component van de klachten

- BDI (beck depression inventory)

De Beck Depression Inventory-Second Edition (BDI-II) (2002) is een veelgebruikte korte zelfrapportage-vragenlijst voor het meten van de algehele ernst van een depressie. Het instrument is ontwikkeld voor het beoordelen van symptomen overeenkomstig de DSM-IV criteria. De totaalscore kan een minimale, lichte, matig ernstige of ernstige depressie

indiceren. Op grond van het Nederlandse onderzoek met de BDI-II-NL is de schaal onderverdeeld in drie, hoog onderling gecorreleerde, dimensies: de Affectieve, de Somatische en de Cognitieve dimensie.

- 4DKL Vierdimensionele klachtenlijst

De klant beantwoordt 50 items op een 5-puntenschaal. Vier dimensies van psychopathologie worden nagegaan: distress, depressie, angst en somatisatie. Doel is onderscheid te maken tussen ongecompliceerde stresssymptomen en psychiatrische stoornissen (depressie, angst en somatisatie). Meer info: www.datec.nl/4dkl

De klant vult de vragenlijst in. Korte afnameduur (5-10minuten).

- TAMPA schaal voor kinesiofobie

De klant beantwoordt 17 stellingen over beweging op 4-puntenschaal. Doel is angst voor beweging na te gaan.

De klant vult de vragenlijst in. Korte afnameduur. Cut-off-score 37: bewegingsangst.

- PASS Pain Anxiety Scale

De klant beantwoordt 40 stellingen over pijn op 5-puntenschaal. De stellingen gaan over angst voor pijn, cognitieve angst, vlucht/vermijdingsgedrag en fysiologische symptomen van pijn. De klant vult de vragenlijst in. Behoorlijke afnameduur. Geen normering: hoe hoger de score, hoe hoger de pijngerelateerde angst.

- LAS Lichaamsattitudeschaal van Baardman

De klant beantwoordt 45 vragen over lichaamsbeleving op een 5-puntenschaal. Leunt aan bij zelfwaarderinglijsten. Er zijn drie subschalen: lichaamswaardering, lichaamsprojectie en lichaamsattributie. Wordt vooral toegepast bij klanten met eetstoornissen.

De klant vult de vragenlijst in. Behoorlijke afnameduur. Handleiding en normering voorzien: opsplitsing naar geslacht, voor psychiatrisch en niet-psychiatrisch doelgroep. Enkel scoring mogelijk voor totaalscore, niet voor de subschalen. Lagere score = meer positieve lichaamsbeleving !

- IPQK Ziekteperceptie vragenlijst

De klant beantwoordt 8 vragen over de psychologische impact van ziekte op zijn leven op een 0-10 schaal. De klant vult de vragenlijst in. Korte afnameduur. Geen normering.

Interessant om de ziektebeleving/mogelijkheid tot verandering van klant na te gaan (cfr. Veerkracht).

- Patiënt specifieke klachten

De klant geeft in een lijst aan welke pijnlijke bewegingen hij heel belangrijk vindt. Hij kiest er 5 problemen uit, waarbij hij op een visueel analoge schaal aangeeft hoe moeilijk het was deze de afgelopen week uit te voeren.

De klant vult de vragenlijst in. Korte afnameduur. Geen normering. Visueel analoge schaal. Inschatting mogelijkheid tot verandering, instrument om therapie te evalueren.

- PCI Pijn Coping Inventarisatielijst

De klant beantwoordt 34 stellingen over hoe hij met pijn omgaat op een 1-4schaal. Doel is onderscheid te maken tussen een actieve en passieve copingstrategie. Zes subschalen: transformeren, ontspanning, verminderen van eisen (de actieve coping), terugtrekken, catastroferen, rusten (de passieve coping). Actieve strategieën reduceren pijn, depressie en beperkingen, terwijl passieve deze versterken.

De klant vult de vragenlijst in. Korte afnameduur.

- SCL-90 (symptoms checklist)

De SCL-90 is een zelfbeoordelingsschaal die lichamelijke en psychische klachten meet voor het screenen van psychopathologie. De vragenlijst bestaat uit 90 omschrijvingen van klachten waarbij de klant moet aangeven in welke mate hij/zij daar de afgelopen week last van heeft gehad. De SCL-90 kent acht schalen: 1. Agorafobie, 2. Angst, 3. Depressie, 4. Somatische klachten, 5. Insufficiëntie van denken en handelen, 6. Wantrouwen en interpersoonlijke sensitiviteit, 7. Hostiliteit, 8. Slaapproblemen. De totaalscore op de SCL-90 duidt het algehele niveau van psychisch/lichamelijk disfunctioneren aan (Psychoneuroticisme).

Functionele vragenlijsten betreffende specifieke problematiek

a) Schouder

- DASH (Disabilities of the arm, shoulder and hand)

Klant beantwoordt 30 items rond hinder afgelopen 24 uur bij activiteiten waarbij arm/schouder/hand nodig zijn (5-puntenschaal), eveneens wordt pijn & pijnbeleving kort nagegaan.

De klant vult de vragenlijst in. Korte afnameduur. Geen normering. Gemiddelde score. Handig instrument.

b) Nek

- NDI (Neck Disability Index)

cfr. Oswestry voor lage rugklachten. Klant kruist de stelling aan die het meest bij hem past (6 keuzes) over hoeveel last hij ervaart door nekkklachten op 10 deelgebieden (ernst van de pijn, zelfverzorging, tillen, lopen,...). Klant vult vragenlijst in. Afname 5-10 minuten. Geen normering. Beperking-percentage valt te berekenen.

c) Rug

- Roland Disability Questionnaire

Klant beantwoordt 24 vragen over de invloed van rugklachten met uitstraling naar been tijdens dagelijks functioneren (antwoordvorm ja/nee).

Klant vult vragenlijst in. Afname 5-10 minuten. Geen normering. Hoe hoger de score, hoe ernstiger de klacht. Goede screening voor rug-been pijn.

- Oswestry Low Back Pain Disability Questionnaire

Klant kruist de stelling aan die het meest bij hem past (6 keuzes) over hoeveel last hij ervaart door rugpijn op 10 deelgebieden (ernst van de pijn, zelfverzorging, tillen, lopen, ...).

Klant vult vragenlijst in. Afname 5-10 minuten. Geen normering. Beperking-percentage valt te berekenen.

- Quebec Back Pain Disability Scale

Klant kent op een 6-puntenschaal toe hoeveel last hij vandaag heeft van rugklachten bij verscheidene activiteiten (deelgebieden: bed-rust; zitten-staan; lopen; bewegen; bukken; zware voorwerpen; verplaatsen).

Klant vult vragenlijst in. Afname 5-10 minuten. Geen normering. Totalscore varieert van 0 tot 100.

- FABQ-DV (Fear Avoidance Beliefs Questionnaire – Dutch Version)

Klant beantwoordt 16 stellingen op een 7-puntenschaal waarbij nagegaan wordt in welke mate de opvatting leeft dat beweging de rugklachten verergert. 10 vragen zijn werkgerelateerd.

Klant vult vragenlijst in. Afname 5-10 minuten. Geen normering. Hoe hoger de score, hoe sterker de opvatting dat beweging schadelijk is.

d) Heup

- Dutch Womac

Klant beantwoordt 24 vragen op 5-puntenschaal in welke mate hij pijn/gewrichtsstijfheid of moeite ervaarde afgelopen 2 dagen door problemen aan de heup bij bepaalde bewegingen.

Klant vult vragenlijst in. Afname 10 minuten. Geen normering. Gestandaardiseerde somscores.

e) Gewrichten algemeen (artrose of artritis)

- Vragenlijst dagelijks functioneren

Klant beantwoordt 20 vragen op 8 onderdelen van beweging tijdens het dagelijks functioneren. Vier antwoordcategoriën.

Klant vult vragenlijst in. Afname 10 minuten. Geen normering. De functional disability index: de hoogste scores van elk onderdeel optellen en totaal delen door 8. Minder werkgerelateerd.

f) Migraine

- MIDAS (Migraine Disability Assessment Scale)

De klant beantwoordt geeft aan hoeveel dagen hij de laatste drie maanden hoofdpijn had op drie deelgebieden (werk/school, huishouden en vrije tijd). Daarnaast geeft hij aan hoe intens en frequent de hoofdpijn is.

Bronnen:

www.fysiovrageelijst.nl

www.meetinstrumentenzorg.nl